

آخرین سلسله‌ای که پیش از اسلام بر ایران حکومت کرد، ساسانیان بودند. دوران حکومت آنان چهارصد سال بود.

ساسانیان

علی اکبر زین‌العابدین • تصویر گر: نگین حسین زاده

ساسانیان تا ۱۴۰۰ سال قبل بر ایران حکومت می‌کردند

با ساسانیان مشهور آشنا شویم

خسرو انوشیروان

یکی از پادشاهان ساسانی بود که جنگ‌های طولانی ایران و روم را به پایان رسانید. این صلح پنجاه سال طول کشید. او ارتش ایران را منظم کرد. اولین دانشگاه جهان را به نام گندی‌شاپور در هزار و پانصد سال پیش تأسیس کرد. او به دانش و هنر، علاقه‌مند بود.

برزویه

او یک پزشک و جراح زبردست بود. انوشیروان او را به هند فرستاد تا درباره‌ی داروهای هندی تحقیق کند. وقتی او بعد از چند سال به ایران بازگشت با خودش کتابی آورد به نام کلیله و دمنه و آن را به فارسی ترجمه کرد.

مانی

نقاش و نویسنده بود. و یک بار هم ادعای پیامبری کرد. کتاب معروفش ارژنگ است که نوشته‌های آن با نقاشی‌های عجیب و غریب همراه است. مردمی که سواد نداشتند می‌توانستند از روی نقاشی‌های او کتاب را بخوانند.

خسرو پرویز

زندگی او خیلی عجیب بود. با این که در زمان ساسانیان، ایران و روم مدام در جنگ بودند و شاهان این دو امپراتوری نمی‌خواستند سر بر تن دیگری باشد، او با دختر امپراتور روم ازدواج کرد و او را به ایران آورد. و شد داماد امپراتور روم. وقتی حضرت محمد(ص) برای او نامه‌ای فرستاد و او را به دین اسلام دعوت کرد، او نامه‌ی مبارک پیامبر(ص) را پاره کرد.

اردشیر اول

او توانست آخرین شاه اشکانی یعنی اردوان پنجم را شکست دهد و سلسله‌ی ساسانی را بر پا کند. اردشیر اول دین زردشت را دین رسمی کشور اعلام کرد. او دستور داد کتاب اوستا را گردآوری کنند.

شاپور اول

شاپور اول کسی بود که سپاه روم را شکست داد و امپراتور آن را دستگیر کرد.

بنای بزرگ طاق کسرا

مجسمه‌ی گواد دوم، از شاهان ساسانی

دریای خزر

مکان‌های مشهور در دوره‌ی ساسانیان ایوان مداین

شهر تیسفون را اردشیر اول (بابکان) به عنوان پایتخت ساسانیان برگزید. این شهر در کشور عراق امروزی قرار داشت. در آن شهر چند بنای بزرگ ساخته شد. مشهورترین آن کاخی است به نام طاق کسرا یا ایوان مدائن. هنوز ویرانه‌هایی از این کاخ بلند موجود است.

گندی شاپور

شهری بود که بزرگ‌ترین و مهم‌ترین دانشگاه و بیمارستان را داشت. دانشمندان، پزشکان و بیماران از سراسر جهان به آنجا می‌آمدند.

بهرام گور

یکی از شاهان ساسانی بود که گورخرها از دست او در امان نبودند!... او عاشق این بود که به شکار برود و گورخر شکار کند. برای همین به او بهرام گور می‌گفتند.

سکه‌ی ساسانی

سقوط ساسانیان

شاهان ساسانی، فرماندهان سپاه، زمین‌داران و موبدان، طبقه‌ی اشراف محسوب می‌شدند. بقیه‌ی مردم مثل کشاورزان و صنعتگران از طبقه‌ی فقرا بودند. فقرا اجازه‌ی درس خواندن و پیشرفت نداشتند. ساسانیان از مردم مالیات‌های سنگین می‌گرفتند. مردم در سختی افتاده بودند. هر وقت هم که جنگ می‌شد باید در جنگ شرکت می‌کردند. اگر هم اسب داشتند باید به چاپارها قرض می‌دادند. اگر قایق داشتند باید در اختیار سپاهیان می‌گذاشتند. اگر به دستور شاهان ساسانی گوش نمی‌کردند به شدت سرکوب می‌شدند. هر چه گذشت مردم از دست حاکمان ساسانی بیشتر ناراضی می‌شدند. ساسانیان هم هر روز ضعیف‌تر می‌شدند.

در یک دوره‌ی چهار ساله، وضعیت ساسانیان چنان به هم ریخت که دوازده پادشاه، پشت سر هم عوض شدند. البته دو زن به نام‌های پوران و آذرمیدخت هم در این مدت به پادشاهی ایران رسیدند. یزدگرد سوم آخرین شاه ساسانی بود. وقتی به ایران حمله شد، او ترسید و فرار کرد و در جایی پنهان شد. یک آسیابان پیر او را در حال خواب دید. بعد، برای این که لباس‌های گران‌قیمت او را به چنگ آورد او را کشت.

مجسمه‌ی برنزی از شاهان ساسانی موزه‌ی بریتانیا

دریای پارس